

Var går gränsen?

Fastighetsgränser har inte bara betydelse för markens användning – de kan också ha betydelse för grannsämjan.

Fastighetsgränser med tillhörande gränsmarkeringar definierar fastighetens utbredning på marken och är viktiga för dig som äger en fastighet att känna till t.ex. när du ska bygga, avverka, planera skogsbruk, utnyttja jakträtter eller sälja din fastighet.

OLIKA GRÄNSMARKERINGAR:

Råsten

Hål i berg

Rör i marken är vanligast

Vad är en fastighetsgräns?

Fastighetsgränsen går emellan gränspunkter och är skiljelinjen mellan fastigheter. Det som i första hand visar en fastighets utbredning är de gränsmarkeringar som placerats ut av Lantmäteriet. Vanligtvis markeras gränsens brytpunkter på marken för att det skall vara möjligt att se gränsen och hävda fastigheten. I tätorter är gränspunkterna inte alltid markerade. I stället är de noggrant redovisade i förrättningsakten och möjliga att utvisa på marken vid behov.

Hur ser en gränsmarkering ut?

Idag är det vanligast förekommande gränsmärket ett rör som slagits ner i marken. Gränsmärken förekommer även som hål eller dubb i sten och berg - ibland omgiven av en inhuggen fyrkant, rör som fästs i sten eller berg eller gjutits fast i cement, och i myrmark ofta i form av trästolpar. Råstenen är den vanligaste av de äldre gränsmarkeringarna på landsbygden. Råstenen består vanligtvis av en rest toppig sten, något nedsänkt. Den är omgärdad av mindre stenar och stenskarvor. Ibland lades tegelskarvor eller träkol under röset för att visa att det var ett verk av människohand.

Får man göra vad som helst med en gränsmarkering?

Nej, det får man inte. Det är till och med straffbart att ändra eller förstöra en gränsmarkering. Du får därför aldrig rubba, flytta eller kapa en gränsmarkering. Dessutom är det inte tillåtet att bygga för nära en gräns eller på annat sätt påverka en grannes möjlighet att använda sin fastighet. Om en markering av misstag blir skadad - genom att den t.ex. grävs eller plöjs bort - så får du själv inte markera gränsen genom att sätta tillbaka markeringen. Markering av gränspunkter är ett myndighetsansvar som måste utföras av Lantmäteriet.

Vad får jag som fastighetsägare göra?

Du får alltid förvalta din gräns. Det kan innebära att du hugger upp gränslinjerna eller slår ner pålar eller liknande som visar gränshävden. Tydliggör gärna pålarna med vit eller röd färg. Om du gör detta tillsammans med den granne som du delar gränsen med så undviker du ofta onödiga konflikter. Du bör också alltid kontakta grannen innan du påbörjar något som kan tänkas påverka dennes fastighet - om du t.ex. avser att bygga ett staket, mura eller anlägga en häck i gränsen.

Vem hjälper mig med att leta fram gränser?

Många gränser kom till för mer än hundra år sedan och markeringarna kan vara överväxta idag. Maskiner i jord- och skogsbruket, vägbyggen och andra former av yttre påverkan kan ha gjort dem omöjliga att återfinna. Om så är fallet, eller om du och din granne av annat skäl har svårigheter att komma överens om var era fastigheter börjar och slutar, kan du vända dig till Lantmäteriet.

Vi har möjlighet att hjälpa till på flera sätt:

- **Gränsutvisning;** Vid gränsutvisning eftersöks gränsens läge med hjälp av kartmaterial och gränsmärken på marken. Gränsutvisning kan bestå av utstakning av gräns mellan befintliga gränsmarkeringar och lokalisering av överväxta eller delvis raserade gränsmärken. Några nya gränsmarkeringar sätts inte ut vid gränsutvisning. En gränsutvisning får inte rättskraft, d.v.s. inte bindande verkan för framtiden.
- **Särskild gränsutmärkning;** I samband med exploatering och markarbeten kan gränsmärken rubbas eller förstöras. Det kan också behövas nya gränsmärken för att komplettera en gräns när det är långt avstånd mellan markeringarna eller av någon annan anledning är dålig sikt mellan befintliga märken.

När fastighetsägare behöver få befintliga, rättsligt entydiga, gränser rekonstruerade och markerade, kan särskild gränsutmärkning utföras av Lantmäteriet. Lantmäteriet återställer förkomna markeringar, markerar tidigare omarkerade gränspunkter och sätter vid behov ut markeringar på nya ställen i gränsens sträckning. En förutsättning för särskild gränsutmärkning är att det inte finns några juridiska tveksamheter om gränsens läge. Gränsmärken som sätts ut vid en särskild gränsutmärkning dokumenteras på förrättningskartan och ett gränsutmärkningsbeslut fattas. Därefter får utmärkningen rättskraft, d.v.s. bindande verkan för framtiden.

- **Fastighetsbestämning;** Om juridiska oklarheter föreligger kring en gräns är en fastighetsbestämning nödvändig för att nya markeringar ska kunna sättas ut. Fastighetsbestämning kan behövas där gränsmarkeringar saknas, helt eller delvis, och det är osäkert var de varit placerade. Det kan också behövas när fastighetens gränser inte kommit till i laga ordning, när det finns behov av att lägga fast gränser för ett servitut eller gränser för det område som en gemensamhetsanläggning får ta i anspråk. Vid fastighetsbestämning fastställs var gränsen går efter utredning med hjälp av tillgängligt kartmaterial, eftersökning av gränsmärken, hävd på marken m.m. Gränserna stakas ut, markeras i terrängen och dokumenteras på förrättningskartan och ett beslut fattas om gränsens sträckning. Därefter får utmärkningen rättskraft.

Stakar ut gränser...

...markerar i terrängen...

...dokumenterar på förrättningskartan.

KONTAKTA OSS!

Lantmäteriet är den myndighet som ansvarar för fastighetsindelningen i Sverige.

Om du har frågor gällande fastighetsgränser eller gränsmarkeringar når du oss på 0771 - 63 63 63. Vi finns över hela landet!

LANTMÄTERIET

Mer information hittar du på:
www.lantmateriet.se

Lantmäteriet, 801 82 Gävle
TELEFON 0771-63 63 63
E-POST kundcenter@lm.se

